

انفصالی کرده اند پس معلوم میشود تصصیرات باوزر است و وکلا موردظمن واقع شده اند.

آقامیرزا محمود - باعتقاد بنده از طرف هیئت رئیسه بوزیرمالیه نوشته شود که تا چند روزی مسویریم بمسئله که مستشار وزارت مالیه بحساب رسیده گی کند و این مسئله خیلی اهمیت دارد دیگر در باب یولهای اشرافی سابقاً از وزارت مالیه صورت آن خواسته شده بود تا اکنون نفرستاده اند خوبست صورت این یول هم از وزارت مالیه خواسته شود.

وکیل التجار - مسأله یونانیه از بابت این یول صورت بغواهییم زیرا که در باب این یول در زمان وزارت جناب ناصر الملک فقط مجلس رای داده که اگر تانیچهار تومان مخارج خیلی لازم باشد بردارند و بیش از این هم رای داده نشود علاوه تا کنون هم در مجلس برای این وجه مخارجی تصویب نشده است پس باید معلوم کرد که این یول در کجا است و چه شده.

آقاشیخ محمدعلی - دیهیت در این مملکت تشکیل شده یک هیئت مقننه که نماینده ملت است و یک هیئت مجریه که نماینده دولت است و کابینه های سابق و وزراء که تشکیل میشده آنچه در این مجلس گفته میشد آنها جز الفاظ میدانستند و هیچ معنی از برای آن قائل نبودند کابینه حالیه هم که بهتر از تمام آن کابینه های سابق است چند مطلب از آنها خواسته اند تا کنون هیچ عمل و اقدامی نکرده اند و در باب شیخ محمود هم که در تصصیر او هیچ شک و شبهه نیست و در روز هم تمام و کلرای دادند که برود بدلیه نمیرود و نمرود میکند و این مسئله موجب تشویش ملت شده خوب است در این باب فرار صبحی داده شود.

(در این وقت کافندی از انجمن کاشانیان فریب بضمون ذیل فرات شد) که تقریباً یکسال است اهالی کاشان از بی حالی مدبر السلطنه گرفتار شرارت و هرزه گی نواب حسین لوطی هستند و با خانه ها که خراب کرده و اموال مردم را بنهارت برده و هر چه دفع شر او را از وزارت داخله در خواست کردیم اعتنا نکردند در حالیکه مردم کاشان از تمام جاها مظلوم تر و پادای حقوق خود از همه کس حاضر تر هستند حالا از فرار معلوم وزیر داخله میخواهند دفع فاسدرا نافسد بکنند مدبر السلطنه را معزول کرده و معتقد السلطنه را حاکم کرده اند در حالی که بعضی ورود اورشته امور گسسته و ترتیبات کار بهم خواهد خورد و اهالی کاشان دیگر طاقت حکومت مستبد راندارند استدعا از مجلس مقدس چنان است که یک نفر شخص مشروطه خواه صحیح از وزیر داخله برای حکومت آنجا خواسته شود و نواب حسین را بخواهند نادمه بشود و آنجا بشود و اهالی کاشان قدری آسوده باشند.

رئیس - باید بوزیر داخله رجوع شود.

وکیل الرعایا - این ترتیب را باید متروک داشت هنوز کسی که وارد کاشان نشده وظلمی از او بکسی رسیده چگونه از او شکایت میکنند و برای چه ما این مسئله را پذیرفته و بوزیر داخله رجوع کنیم من اگر تا بحال دزدی میکرده ام بگوئیم است از حالایم بکنم بلاولا اگر بوزیر داخله بگوئیم فلان را فرست بعد بگوئیم چرا کاشان منظم نیست خواهد گفت حاکمی که میتوانست آنجا را منظم نماید میخواستیم برستم نگذاشتید.

آقامیرزا محمود - عقیده بنده اگر ما وزیر داخله را مسئول میدانیم نباید در اجرائیات دخالت کنیم و باید باختیار خود وزیر داخله بگذاریم و اگر اعتراضی کنیم آنوقت ظلم خواهد بود.

آقاسید حسن قلی زاده - بنده عرض میکنم در سابق که مشروطیت در کار نبود وقت نوروز حکام را تغییر می دادند برای پر شدن کبسه صدر اعظم و حالا که دوره مشروطیت است باز از یکماه قبل می بینیم که حکام را تغییر میدهند پس ما برای چه اینجا نشستیم برای اینکه حقوق ملت را حفظ نکنیم اینجا آمده ایم نه اینکه بطوریکه گفته شد قانوناً بگوئیم وزیر مسئول است هر کسی را برای حکومت هر جا می خواهد معین کند و ما هم قبول کنیم و حرفی نزنیم الان در تمام روزنامه همامه روزه مینویسند حکومت ما را تغییر میدهند و این همان ترتیب قدیم است و باید متروک شود و این نکته برای این است که یک نفر شخص شصت ساله جای یک نفر وزیر عالم نشسته و بهمان عادت قدیمه رفتار می نماید و ما باید حقوق ملت را حفظ کنیم نه اینکه عادات زمان استبداد را تقویت کنیم بلکه آنوقت اگر اهل یک جانی از یک حاکمی تشکی می کردند اولیای امور یک اندازه رسیدگی میکردند حالا از فرار معلوم باید آهنگ نباشد و ما باید از وزیر مسئول توضیح بخواهیم که حکومتها را چرا تغییر داده و میدهد.

آقامیرزا آقامجاهد - در روز صحبت از شیخ معهود شد و فرار شد برود بدلیه چنان رفت.

رئیس - بلی بنا برود برود و بعضی از وکلا اینجا بودند و بعد تلفون کردند که نمیرود حالا چه باید کرد.

آقامیرزا آقامجاهد - بنده گمان کردم که شیخ محمود متظالم است او را بدلیه بفرستیم و حالا که رای مجلس را که نماینده سی کرور نفوس است نیشود این خودش تصصیر است و باید زنجیر بگردن او بگذارند و ببرند.

آقاشیخ حسین - ما قانون گذاشتیم که بعضی باشد و تا یکماه گاه مردم خراب نشود ما به اجرای قانون موفق نخواهیم شد بنده در حق شیخ محمود یک عقیده داشتم ولی از آنوقت که شنیدم باردوی اسلام شلیک کرده عقیده ام این شده که باید فهاً زنجیر گردن او بگذارند و او را ببرند تا اینکه مردم بداندند باردوی اسلام نباید شلیک کرد.

آقامیرزا محمود - بلی بنا بود برود بدلیه وقتی که برو گفتند باید بروی گفت اگر مرا بکنند نخواهم رفت.

آقاشیخ محمدعلی - بنده عرض میکنم در مملکتی که قانون وضع شود و اجرا شود آن مملکت هیچوقت رو بترقی نخواهد گذاشت و قانون این مملکت هم قانون اسلام است ولی بیشترم این شخص هم مثل آن شخصی که مرتکب اسارت قوچانی ها شد بدو امر استعطاق شده و بالاخر معتزماً بیرون بیاید عرض میکنم قانون این مجلس قانون اسلام است و این مفسد فی الارض است و باید مثل صنیع حضرت و غیره حکم مفسد فی الارض در باره او جاری شده و تبعید شود.

رئیس - اگر امروز رفت باید او را بر بدلیه (مجلس ختم شد)

مذاکرات روز شنبه بیست و پنجم شهر صفر المظفر دادالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۳ آقامیرزا مرتضی قلیخان فرات کردند شرحیکه میرزا احمد خان در باب اداره تقنیش بوزارت امور خارجه نوشته بود با شروط آن در صورت مفاطمه بودن که یک ثلث از عایدی خود تقنیش و تومانی سه هزار از مازاد عمل کرد حالیه تقدیر در خارجه و تومانی دوهزار در داخله بردارد فرات شده همچنین تصویب مجلس مشورت وزارت خارجه در این سه مهلاً بطور مفاطمه بودن بهتر است و بعضی اطمینان خاطر شخصی که میخواهد این اداره را در این زمانه این عمل تا مدت دو سال با او باشد و نیز تصویب وزارت مالیه را که فلامیکن نیست سی و پنج هزار تومان مخارج داده شده تا بطور امانی باشد اگر ممکن بود این شق را تصویب میکردم اما چون غیر ممکن است لهذا بطور مفاطمه را حالیه تصویب می نمایم و هر چه زودتر این اداره برقرار شود بهتر است دیگر موکول برای وکلا است خواننده شد و مذاکرات زیاد در خصوص این که اداره تقنیش بطور اداره و امانی باشد یا بطور مفاطمه بماند آمد بالاخره اخذ رای شده و با اکثریت آراء بطور اداره بودن تصویب شده شروع بمذاکرات دیگر گردید.

سیدالحکما - امروز عدلیه ما اهمیت فوق العاده پیدا کرده بواسطه مرافعاتی که زیاد شده و تاوین آن هم مدتی است بمجلس آمده خوب است از امروز فرات شده فصل فصل تصویب و اوصحه مهابونی گذشته بدلیه داده شود.

رئیس - باید حضور حجج اسلام فرات شود **اسدالله میرزا** - در کبسیون تقبیح لواط آفایان حضور داشته اند.

آقامیرزا آقامجاهد - یک هیئتی معین شده که تمام انتظامات مملکت را مالز آنها میخواهیم و هم قوه مقننه مملکت هستیم که قانون بدست آنها میدهد آنچه معلوم میشود وزراء ما را استنزها میکنند و اذالتقوانین آموختن آموختن آموختن اذالتقوانین خوالی شایسته فالو این مستهزون قریباً چهل روز قبل که وزراء اینجا آمدند و معرفی شدند گفته شد که پروگرام خودشان را بنویسند بمجلس بفرستند نوشته دوم هم بتوسط وزیر امور خارجه بیغام دادیم باز نوشته و هیچ اعتنا نمیکند من خیال ندارم نقضی بکنم که در خارج از من تکذیب بانجید کنند همینقدر میکویم که ما را استنزها می کنند و الا سه سطر پروگرام نوشتن چهل روز طول ندارد اگر صحیح است چیزی از طرف مجلس نوشته شود که چرا در این مدت پروگرام خود را نوشته و نفرستاده اند.

رئیس - بلی صحیح است.

حسام الاسلام - عرض بنده این است که ناخوشی دو چیز لازم دارد یک نسخه که مطرب حلق مینویسد و یک صورت دوائی ما نسخه نویسیم و صورت دوائی است که تمام نکرده اند در دست وزراء است

حاج سیدعلیالحسین شهسائی - در باب تغییر حکام بریزروز مختصری عرض کردم که بی جهت حکام را تغییر می دهند مثل فارس حکومتی که اغتشاشی آنجا را منظم کرده چرا تغییر میدهند مطلب دیگر این که باید از وزیر علوم پرسیده شود که قانون اطباء است که بیرون آمده آیا مجری داشته

است یسانه و از چند روز قبل دو سه نفر از روزنامه نویسها بعضی چیزها نوشته اند در باب آنها چه اقدامی کرده اند.

آقا شیخ حسین - مطالبی که آقا میرزا آقا قاسم در صبح است وای بقفیده بنده باید اسم وزراء در حضور و نمایان محترما برده شود و هر گاه کاری دارند وزیر خواسته شود و توضیحات از او بخواهند هر گاه نتوانست جواب بدهد عزل او را از پیشگاههایون بخواهند.

سیدالحکما - شش ماه است که قانون وزارت داخله از مجلس گذشته و بصدقه های پورنی رسیده و هنوز در مرکز هم به وقوع اجرا نگذاشته اند خوب است چیزی بوزیر داخله نوشته شود که این قانون را از مرکز شروع کرده اجرا نمایند بدرد سایر ولایات هم مجری نمایند.

آقا شیخ محمدعلی - صحبت مختلط شد اولاً از قانون صلیه صحبت شد رئیس فرمودند هفته آتی بنده عرض میکنم این قانون که دست نیاید چون مقدمات او را نمیدانیم نمی توانیم رای بدهیم مثلاً نوشته در ماده فلان و بنده هیچ مسیوق بآن ماده نیستم دیگر این که این عبارات طوری نوشته شده من که فارسی و عربی میدانم معنی این عبارت را نفیهم در این صورت باید یک حوزه درس تشکیل داد و این عبارات را درس داد عبارت قانون باید خیلی سهل رساده نوشته شود و فصل بفصل تصویب شده و بصدقه رسیده و اجرا گردد تا ادارات نظم شود اما در باب وزراء بقفیده بنده اشخاصی که سال ها نشان استبداد خورده و ملت را گرسنه گذاشته اند گمان نمیرود دست از نشان استبداد بردارند و باید بآنها اعلام کرد که دیگر مجال است این ملت و مدار شده دست از حقوق خود بردارند و تری بظلم و استبداد بدهند.

آقا میرزا آقا مجاهد - مطلبی که در باب روزنامه اظهار شد راجع باین بود که بعضی از روزنامه ها از حقوق مقررده جمهوری هم تجاوز کرده اند همین از حقوق مشروطیت و از حقوق مقررده انسانیت و ادب و غیره تماماً تجاوز کرده بکوفتی یکی از نوکر های ظل السلطان استغناء نوشته و مجلس بلباس درویشی شده این مسئله که بسع ظل السلطان رسیده گفت بهر لباس باشی از من خارج نخواستی بود و از من هستی اشخاص مستبدین هابیت علاج خود و اخرا الدوا را در آن دیدند که در میان ملت و مجلس پارلمان احداث نفاقی بنمایند و از آنجائی هم که ملت عینت نموده اند بر ایسکه هر يك از اوزان جرایم همین قدر که فعالتی کرده باشند آن جریمه را گرفته بخواهند چنانچه روزنامه مساوات برقه منتشر کرده که به احاد و افراد و کلا نهایت بند گسویی را نموده بلکه بهیئت مجلس و رؤسای روحانیین و غیره چیزها نوشته است و نمیکویم چرا نوشته ایینه مفرضی همه وقت در همه جا بهر لباس خواهند بود اما به این ملت عرض میکنیم که ما زود آوردیم دقوه استمداد را از میان برداشتم و ملجاء مردم مجلس پارلمان شد حالا اگر اهمیت اینجا هم از میان برداشته شود آیا ما به بنییم در عوض اینجا جای دیگری را معین کرده ایم یا باید یک شکل دیگر ملجاء دیگری درست کرد پس ماها که اینجا نشسته ایم میگوئیم امروز صلاح ملت نیست این طور رفتار نمایند مرا هم میباشند بیش از اینکه در این

مجلس بیایم يك اندازه می توانستم شرافت خود را حفظ کنم ولی از آن روزیکه در این مجلس آمده ام شرافت من هم وک شده است و من میگویم که مستبدین میخوانند ما را بدست خودشان با اقبال اغراض خود سازند انتقاد در همه جا صحیح است می نویسند و بر ناطق و کلا اعتراض می نمایند اما نه این طور بلکه در این روزنامه نوشته شده است و استبداد از هر جا که بروز کند همان استبداد است و محرک آنها هم سببه می باشد آن کسی که بالای منبر میگوید باید کبیرا بکشند یعنی چه یعنی مجلس نباشد او میخواند این اساس را هم بداند ما باین وقت میگویم که نباید عقبر صدرا رفت اینجا شبها را با اشخاصی سر و کار دارند و روزها القاء شبها وقتها می نمایند خوب است ملت ملت این مطالب باشند و خود را بدست خود هلاک ننمایند.

آقا میرزا محمود - بموجب نظامنامه اساسی شرف احاد و افراد خلق باید محفوظ باشد همانطوری که من شرف خود را میخوانم شرف وزراء هم باید محفوظ بداریم و همچنین شرف تمام افراد ملت را هم باید محفوظ داشت چه ضرور دارد بملایمت و تامل این همانطور که جناب نواب گفتند وزراء را بخواهند که توضیح بدهند نه این که بلسان خشن بگویند یا آه می گویند که در رختخواب استبداد خوابیدند و آن استبداد خورده اند خوب است که بملایمت و اتحاد رفتار کرد تا این که کارها اصلاح شود.

وکیل التجار - مجلس مدتی زحمت کشیده قانون الطباعات نوشت که دیگر اینجا صحبت از روزنامه ها نشود و این مطالب راجع بوزیر علوم است اگر روزنامه نسبت به عموم چیزی نوشته است باید مدعی العموم حاضر شده و وزیر علوم رسیدگی نموده مجازات بدهد و همچنین نسبت بسلطت و اگر نسبت بولا ايراد و تعرض نموده هر يك از او کلا که میخوانند میروند مدعی میشوند و طرف را حاضر نموده معاکه میکنند و در مجلس شورایی عنوان روزنامه صحیح نخواهد بود.

حسینقلی خان نواب - گزارا عرض شده که موضوع مذاکرات مجلس باید قبل از وقت معین باشد و چون موضوع مذاکره معین نیست نیست که این گونه مذاکرات بیان نیاید اگر ما روزیکه مطلب مهمی میداشتیم که صرفه ملت در آن بود مطرح میشد دیگر اینگونه مذاکرات میشد در تمام جاهای معمول است که روزنامه ها خیلی چیزها نسبت بشما طبقات می نوشتند و ابتدا اعتراضات اعمیتی در نزد ملت پیدا نمیکند از آن گذشته روزنامه نویسه میتوانند بسا خیلی ايراد نمایند در صورتی که بچشم خود می بینند بکنفر سید را در شب از کشته و جسد او را می سوزانند و بسکنفر حجة الاسلام را نیز در آتش میکنند و دست همچنان کرده و از مجلس خواسته که لافال اطفاء این آتیره را بکسی بدهد تا شرور و فساد بشما بند عرض این که هر ایمی با ما شود در این جا و کلا میگویند که ما بایه از قانون خارج شویم در صورتی که خیلی از ما را قانون عمل شده و بر خلاف رفتار نموده ایم و حالا اینطور ايرادات در روزنامه میشود در صورتیکه حق مجلس مذاکره این گونه مطالب نیست.

رئیس - شما گویا تمام و کلا را بی حس و بی حسیت عرض کرده اید چنین نیست بنده مطلقاً باندازه خودم دیگر در این جا نمی نشینم.

(در این موقع مجلس تعطیل شد و پس

از دوره قبله با حضور تمام و کلا مجدداً منعقد شد)

آقای حاج امام جمعه - مرد بزرگ زده بچاره بود از آنکه مرتها از فشار ظلم به نیک آمدند فکری که کرد این بود که ما را انتخاب کردند که امورات آنها را اصلاح نمایم بدینو است در اینجا که نشسته ایم هر کسی رای صواب با ناصواب خود را میگوید بعد از آن رانی که صواب است اخذ میشود زیرا که بنده مع الجماعه و بدینهمی است که جماعت بطرف رای غلط نمیرود اما بدینچه ملت ما چنان تصور می نمایند که اگر عقیده ما مختلف شود خدای بخواسته باطنا باهم اعتراض و کدورتی داریم و حال آن که چنین نیست و در هر مطلبی که بیشتر اعتراضات وارد شود بهتر است و آن مجلس مایه امیدواری است ما که آمده ایم امورات ملت را اصلاح کنیم اول باید خودمان را اصلاح کنیم این حال ملت این حال خودمان که دو فر با هم اعتراض داریم سایرین چنین فرض میکنند که ما با هم دیگر مشاخره مینماییم و کدورت منوی در بین هست و حال آنکه چنین نیست و ما خودمان را اصلاح نکنیم امورات ملت را نمیتوانیم اصلاح کنیم و بجهت بیابانه و اظهار بک رای اینگونه صحبتها لازم نیست.

نایب رئیس - بنده فرمایش شما را تقویت میکنم و امید است که و کلا هر جوقت با هم دیگر کدورت ظاهری و باطنی نداشته و در اندیشه و مخالفت در رای دلیل کدورت از هم دیگر نیست معنی بکنستی- سببون همین است که آراء با هم دیگر مخالفت داشته تا بباید و مجادله مطلب تنقیح و تصفیه شود چیزیکه هست رئیس حق دارد اگر دید که مذاکره بجائی منتهی میشود که اسباب کدورت باشد از مجلس بر خیزد و این مطلب قابل مذاکره و مباحثه نیست و فردا صبح هم کمیسیونها متعاضات و عصر هم علی الرسم هر هفته مجلس خصوصی برقرار خواهد بود.

(مجلس ختم شد)

مذاکرات روزیکه شبیه است و ششم شهر صفر المظفر دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۳ را آقا میرزا مرادقلی قلیخان قرائت کردند.

نایب رئیس - جناب احتشام السلطنه از ریاست و عضویت مجلس مناس استفاده نموده و کاغذی نوشته اند قرائت میشود.

(قرائت شد فریب این مضمون)

خدمت و کلا محترم مجلس شورایی ملی شانه از آنکه مع و من میبازد در این مدت که بنده از حسن ظن آقایان و کلا ملت عضویت مجلس در ریاست آن انتخاب شده بوده مشمول خدمات بوده آنچه در آفرود خود داشته فعل آورده ولی متأسفانه این خدمات بنده در نزد بعضی قبول نشده چون این طو را است اهدا امروز از عضویت مجلس مقدس استفاده داده و بسا در خدمات دیگر مت مشغول خواهد بود.

نایب رئیس - نهایت جای تأسف است که جناب احتشام السلطنه از ریاست و عضویت مجلس خود را مستعفی داشته اند ایکن هر کسی آزاد است و در صورتیکه خودشان بطیب خاطر استفاده از ریاست و عضویت داده اند دیگر نمیشود ایشان را مجبور نمود و اگر باید موافق قانون اساسی رفتار شود خوب است